

РІД НАШ КРАСНИЙ, РІД ПРЕКРАСНИЙ!

ОТЧІЙ

ЧАСОПИС

РІК ЗАСНУВАННЯ
2002

БЕРЕЗЕНЬ

Число 3 (123)

КИЇВ 2012

Видання товариства "Чернігівське земляцтво"

**Зі святом весни і кохання Вас,
любі наші матусі, дружини і сестри!**

ОБРАНИЦЯ ПІСНІ

Великий і високий наш Сіверський край як славною древністю, так і сьогоденням, котре колись теж стане часткою історії. А ще могутній він належав ресічними людьми, які своїм талантом підпирають, як давньогрецькі Атланти, духовне небо українського народу. Серед них повносилою й повноправною є наша землячка народна артистка України Валентина Пархоменко, яка в цьому першому весняному місяці зустрічає свій черговий ювілей.

Не думаю, що її батьки, відомі не лише в рідному Монастирищі на Ічнянщині, планували випустити доню у світ широкий саме в березні, коли людство вшановує свою прекрасну половину. Але що мріяли про те, що не загубиться вона серед інших, бо в їх хаті бандура звучала й раніше, були впевнені. І Валентина цілим своїм життям підтвердила їхні наміри. Бо хто зі старшого покоління не чарувався співом знаменитого тріо бандуристок у складі Юлії Гамової, Елеонори МIRONЮК та Валентини Пархоменко. Справді кажуть, що не ми обираємо долю, а вона обирає нас. Оскільки ж для Валентини Пархоменко долю уособлювала пісня, вона й повела її у світ широкий на багато літ.

Були гастролі далекі й ближні, їх голоси чули в Європі й Азії, навіть у таємничій Африці. Вони не ганялися за великими статками, зате чесно несли в інші народи пісенну славу українського народу. А хіба це не справжнє щастя для митця – жити заради свого народу, вивищувати його неповторну суть серед інших народів? Це нині, коли майже все міряється грошима, коли спільними зусиллями влади й спритних ділків відсунули в небуття справжнє народне мистецтво й ледве встигають плодити за рахунок ситих від благ олігархів таких собі безголових "зірок" на певний час, котрі співають більше животом та великими колінами, про високу місію митця, його

жертвність практично не згадують. Що ж, часи міняються, але історію змінити ніхто не спроможний. І в ній назавжди записане ім'я Валентини Пархоменко...

Свого часу довелося й мені три роки вчитися майже водночас із нею в затишній сільській школі в центрі старовинного розлогого села. Ми ходили одними стежками разом із Валентиною – Микола Борщ, Іван Майдан, десятки наших земляків, котрі нині мешкають у столиці. Кожен по-своєму неповторний, але що найбільше втішає – нема серед нас негідників, зрадників, є активні сини й доньки України. І добре, що серед монастирищенців яскраво світиться добротою й серцем Валентина Федорівна.

Не знаю, чи зберігаються десь у фондах радіо й телебачення записи пісень у виконанні знаменитого тріо. На жаль, часи нині не позначені осіянням високої духовності, процес інтенсивної дебілізації суспільства триває ось уже не один рік. Але так хотілося б повернутися до народнописанних глибин, котрі міліють під натиском африканських шаманських ритмів, до срібних голосів, у яких живе глибока душа.

Та ніщо у світі не зникає безслідно. Не зникає й те, що наспівала народові Валентина Пархоменко. Вона поріднилася зі своєю долею й нині – побудьте з нею в якомусь земляцькому товаристві, завітайте на якусь зем-

ляцьку акцію в Києві чи в рідній стороні, і ви знову зможете натішитися її акапельним співом. Нехай голос уже посріблена часова сивина, але і кризь неї проростає жива й чиста душа співачки, пригортає всіх одвічною материнською добротою, без якої і весна не була б весною. Вона завжди залишається в земляцькій родині.

Тож з роси й води Вам, дорога й справді народна артистко, одна із наших славних чернігівських жінок, народжених для вічності!

Леонід ГОРЛАЧ

*У двобій між серцем і головою врешті-решт перемагає шлунок.
С.Є. Леу*

У БЕРЕЗНІ СВЯТКУЮТЬ СВІЙ ЮВІЛЕЙ.

КОСТЮК Василь Іванович – 80-ліття. Народився 18 березня 1932 року в селі Катеринівка Бобровицького району. Трудове життя віддав журналістській та поліграфічно-видавничій діяльності. Впродовж 27 років був референтом-помічником голови правління Укоопспілки. Нині – директор з маркетингу приватного підприємства "Омега-Л". Учасник Великої Вітчизняної війни. Письменник. Член правління Українського фонду культури. Автор книг гумору та сатири. Друкувався в журналах "Україна", "Перець", "Вітчизна", "Радуга" та різних газетах.

САЛО Володимир Іванович – 75-річчя. Народився 1 березня 1937 року в селі Кобижча Бобровицького району. Нині хоч і на пенсії, але працює в партії "Україна".

ПАРХОМЕНКО Валентина Федорівна – 75-річчя. Народилася 5 березня 1937 року в селі Монастирище Ічнянського району. Відома українська бандуристка. З 1958 р. концертувала у складі тріо бандуристок "Дніпрянка" Київської державної філармонії. Народна артистка України. Учасник ліквідації аварії на ЧАЕС. Бере активну участь у діяльності товариства "Чернігівське земляцтво".

ХАЛЕЦЬКИЙ Василь Федорович – 75-річчя. Народився 20 березня 1937 року в селі Конятин Сосницького району. Інженер виробничо-технічного відділу БМУ-3 ВАТ "Київметробуд". Ветеран праці.

ГУРБИЧ Олексій Григорович – 70-річчя. Народився 10 березня 1942 року в селі Свидовець Бобровицького району. Був секретарем парткому, головою сільської ради, директором радгоспу. Головний агроном Державного центру охорони родючості ґрунтів Міністерства аграрної політики України.

ТКАЧЕНКО Катерина Іванівна – 65-річчя. Народилася 2 березня 1947 року в селі Нова Басань Бобровицького району. Працювала державним службовцем в урядовій установі. Нині – на пенсії. Ветеран праці.

СОБОЛЬ Станіслав Никифорович – 65-річчя. Народився 8 березня 1947 року в Бобровиці. Заступник голови Бобровицької райради.

ЛЯХ Володимир Васильович – 65-річчя. Народився 18 березня 1947 року в селі Козилівка Корюківського району. Працював директором науково-дослідного інституту "Укрсілэнергопроект". Нині – заступник директора науково-технічного центру електроенергетики ДП НЕК "Укренерго". Почесний енергетик. Нагороджений орденом "За заслуги" III ступеня.

ЛАБУНЕЦЬ Віктор Іванович – 65-річчя. Народився 21 березня 1947 року в селі Валки Прилуцького району. Працював інженером з експлуатації будинків фірми "Вестмонт". Нині – на пенсії.

ГАРКАВИЙ Сергій Іванович – 65-річчя. Народився 29 березня 1947 року в селі Виблі Куликівського району. Трудову діяльність віддав медичній справі. Професор, завідувач кафедри комунальної гігієни та екології людини Національного медичного університету ім. О.О. Богомольця. Доктор медичних наук. Лауреат Державної премії в галузі науки і техніки України, премії Академії медичних наук України в галузі профілактичної медицини та підручник "Комунальна гігієна".

МАЦЕНКО Тамара Микитівна – 60-річчя. Народилася 1 березня 1952 року в місті Новгород-Сіверський. Працювала головним спеціалістом Федерації профспілок України. Заступник голови профспілка працівників охорони здоров'я.

КЛИМЕНКО Євген Миколайович – 60-річчя. Народився 3 березня 1952 року в місті Семенівка. Працював начальником головного управління Міністерства промислової політики, заступником начальника управління Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції. Був керівником робочої групи по розвитку виробничої кооперації машинобудівних міністерств країн СНД. Нині – директор ТОВ РІНВІК.

ПУЗІЙ Микола Андрійович – 60-річчя. Народився 9 березня 1952 року в селі Ярославка Бобровицького району. Трудову діяльність віддав органам внутрішніх справ. Нині – керівник відділу транспорту і механізації ТОВ "ЕНЕСАЙБУД".

КОЛОС (КРИВОРІТОВА) Лідія Олексіївна – 60-річчя. Народилася 11 березня 1952 року в Києві (батьки з міста Носівка та села Рівчак-Степанівка). Солістка тріо бандуристок "Українка" Національної філармонії України. Народна артистка України.

ДЯЧЕНКО Анатолій Миколайович – 60-річчя. Народився 14 березня 1952 року в селі Заудайка Ічнянського району. Працював директором спорткомплексу "Економіст" Київського інституту народного господарства, референтом голови Наглядової ради Міжнародного інституту менеджменту та Почесного консула України в Швейцарії, помічником радника Голови Верховної Ради України. Нині – голова правління благодійного фонду "Богдан Гаврилишин".

БУРЯК Віктор Костянтинович – 60-річчя. Народився 15 березня 1952 року в селі Конотоп Городнянського району. Працює механізатором у тресті "Київоздобуд".

ІЛЬЄНКО Олександр Іванович – 60-річчя. Народився 16 березня 1952 року в смт. Макошині Менського району. Працював начальником служби Київської міської державної адміністрації, був заступником начальника Управління справами, заступника директора Департаменту Державної податкової адміністрації України. Нині – на пенсії.

Нагороджений нагрудними знаками ДПА України, Почесною грамотою ДПА України. Державний службовець VI рангу. Радник податкової служби II рангу. Ветеран праці.

ЧИРВА Андрій Миколайович – 60-річчя. Народився 19 березня 1952 року в селі Липове Талалаївського району. Трудову діяльність віддав журналістській справі. З 1992 року – редактор відділу новин газети "Урядовий кур'єр". Член Національної спілки журналістів України. Автор публіцистичних книжок: "Експеримент", "Наодинці з усіма", "Космічні хроніки", "Террашок", "Податок на спокій".

КОШІЛЬ Лідія Михайлівна – 60-річчя. Народилася 23 березня 1952 року в Ічні. Працює провідним інженером ПРАТ "Отіс".

ТУР Ніна Олексіївна – 60-річчя. Народилася 23 березня 1952 року в селі Переліоб Корюківського району. Пенсіонерка. Домогосподарка.

ЯРОШ Віктор Петрович – 60-річчя. Народився 27 березня 1952 року в селі Плоске Носівського району. Начальник управління досліджень і розвідувань Антимонопольного комітету України.

БАНДУРКО Володимир Олександрович – 60-річчя. Народився 28 березня 1952 року в Чернігові. Трудову діяльність віддав військовій справі. Військовий пенсіонер. Працював начальником управління штабу ППО Збройних сил України. Полковник запасу. Заступник голови Чернігівського відділення товариства "Чернігівське земляцтво".

ПОКОРМЯКО Юрій Іванович – 60-річчя. Народився 28 березня 1952 року в селі Кобижча Бобровицького району. Старший інженер пожежної безпеки та президент благодійної організації "Асоціація пожежних із захисту дітей від наслідків аварії на ЧАЕС "Діти України". Майор внутрішньої служби.

ЗДОРОВЕЦЬ Тетяна Іванівна – 55-річчя. Народилася 6 березня 1957 року в селі Бірине Новгород-Сіверського району. Працює кухарем притулку для неповнолітніх при КМДА.

АМБРАСОВА Тетяна Володимирівна – 55-річчя. Народилася 12 березня 1957 року в місті Ніжин. Менеджер страхової компанії "Фідем лайф".

ЛУК'ЯНЕНКО Любов Іванівна – 55-річчя. Народилася 15 березня 1957 року в селі Короп'є Козелецького району. Професор кафедри міжнародного обліку і аудиту Київського Національного економічного університету ім. Вадима Гетьмана. Кандидат економічних наук. Нагороджена орденом Української православної церкви Преподобного Нестора Літописця III ступеня.

ФЕСЕНКО Ніна Володимирівна – 55-річчя. Народилася 17 березня 1957 року в місті Остер Козелецького району. Приватний підприємець в селі Горінка Києво-Святошинського району.

ДАВИМУКА Людмила Федорівна – 55-річчя. Народилася 27 березня 1957 року в Чернігові. З 1989 р. солістка оперної трупи Національної опери України, солістка державної чоловічої хорової капели ім. Л. Ревуцького, солістка Президентського оркестру, викладач школи-інтернату для обдарованих дітей ім. М. В. Лисенка, солістка-вокалістка Державного духового оркестру Міністерства культури і мистецтв України. Нині – солістка-вокалістка Ансамблю пісні і танцю Прикордонних військ України. Заслужена артистка України.

Дорогі земляки!

Рада товариства "Чернігівське земляцтво" сердечно вітає вас із ювілеєм і зичить усім нев'янучого здоров'я, великих успіхів у житті, оптимізму, сімейного щастя, невтомного добротворства в ім'я рідної землі.

ПРАВОФЛАНГОВІ нашого товариства

За особистий вклад у розвиток земляцького руху нагороджені такі члени нашого товариства:

Почесним знаком Товариства "Чернігівське земляцтво" в м. Києві:

Жижжун Володимир Олексійович – заступник голови Коропського відділення.

Почесною грамотою Чернігівської обласної державної адміністрації і обласної ради:

Ковтун Сергій Іванович – директор художньої студії – галереї "Раритет-Арт";

Кудін Сергій Миколайович – ветеран війни.

Почесною грамотою Чернігівської обласної державної адміністрації:

Єсипенко Іван Іванович – ветеран МВС України;

Мисник Ольга Федорівна – професор кафедри біохімії

Київського Національного медичного університету імені О.О. Богомольця;

Рейський Владислав Степанович – учасник бойових дій у Великій Вітчизняній війні;

Синякова Тетяна Данилівна – директор ТОВ "Вегас Україна".

Почесною грамотою Чернігівської обласної ради:

Гнип Микола Іванович – ветеран Збройних сил України;

Габ Сергій Олександрович – головний спеціаліст кадрового забезпечення

Адміністрації Держспецзв'язку України;

Катіман Петро Васильович – ветеран війни;

Чекалюк Анатолій Степанович – генеральний директор МХА "Ізумруд".

Почесною грамотою Товариства "Чернігівське земляцтво" в м. Києві:

Авраменко Микола Григорович – активіст Ріпкинського відділення;

Білоус Володимир Васильович – активіст Новгород-Сіверського відділення;

Борисенко Тетяна Олександрівна – активістка Корюківського відділення;

Волохін Михайло Михайлович – активіст Ріпкинського відділення;

Грицай Микола Павлович – активіст Коропського відділення;

Давиденко Михайло Іванович – активіст Сосницького відділення;

Іващенко Григорій Іванович – активіст Прилуцького відділення;

Микитенко Тетяна Іванівна – активістка Корюківського відділення;

Милейко Павло Васильович – активіст Корюківського відділення;

Мороз Наталія Михайлівна – активістка Козелецького відділення;

Обжа Михайло Федорович – активіст Ріпкинського відділення;

Орехович Ганна Дем'янівна – активістка Сосницького відділення;

Севастьянов Михайло Васильович – активіст ветеранського об'єднання;

Радченко Володимир Миколайович – активіст Прилуцького відділення;

Терещенко Валентина Михайлівна – активістка Менського відділення;

Шевченко Віталій Федорович – активіст Ічнянського відділення.

Подякою товариства "Чернігівське земляцтво" в м. Києві:

Андропова Єфросинія Трохимівна – активістка Корюківського відділення;

Бабієць Людмила Вікторівна – активістка Корюківського відділення;

Білич Олександр Дмитрович – активіст Прилуцького відділення;

Божок Ольга Василівна – активістка Козелецького відділення;

Брикова Любов Олександрівна – активістка Коропського відділення;

Буглак Володимир Іванович – активіст Коропського відділення;

Бусел В'ячеслав Тимофійович – активіст Менського відділення;

Гайова Ірина Андріївна – активістка Корюківського відділення;

Железнякова Тамара Михайлівна – активістка Ріпкинського відділення;

Жинський Андрій Леонідович – активіст Чернігівського відділення;

Кийков Олексій Юрійович – активіст Прилуцького відділення;

Коломієць Григорій Анатолійович – активіст Чернігівського відділення;

Кривулько Василь Степанович – активіст Новгород-Сіверського відділення;

Міхнюк Олег Іванович – активіст ветеранського об'єднання;

Назарко Сергій Олексійович – активіст Прилуцького відділення;

Пінчук Володимир Анатолійович – активіст Ріпкинського відділення;

Саричева Марія Михайлівна – активістка Прилуцького відділення;

Тушинська Любов Миколаївна – активістка Чернігівського відділення;

Фокін Станіслав Олександрович – активіст ветеранського об'єднання.

Земляцке

Зимового морозного вечора до приміщення МВЦ на своє свято завітало більше 2000 тисяч наших земляків та гостей. Після реєстрації вони мали можливість ознайомитися під музичну супроводу академічного ансамблю пісні і танцю обласного філармонічного центру фестивалів та концертних програм "Сіверські клейноди" з виставковими стендами, на яких демонструвалися виставки картин Григорія Шкребеля, гобеленів, виробів з батику, виробів з соломки родини Саєнків, зброї та художньої упряжі для коней Ніни Процько, вишиванок на старовинному полотні, експозицією музею-квартири П.Г. Тичини, друкарської продукції видавництва "Дім, сад, город", світлин (пейзажі Сіверщини) Миколи Засульського. Себе гідно показали "Чернігівщина туристична", Чернігівський обласний історичний музей ім. В.В. Тарновського, історико-археологічний музейний комплекс "Древній Любеч", Сосницький літературно-меморіальний музей ім. О.П. Довженка, Чернігівський літературно-меморіальний музей-заповідник М.Коцюбинського, Чернігівський обласний художній музей ім. Григорія Галагана та багато інших.

– Щиро вітаю вас на урочистостях з нагоди 16-ї річниці утворення Товариства "Чернігівське земляцтво" у м. Києві – організації, яка за півтора десятиліття зуміла поєднати сотні патріотів Чернігово-Сіверського краю. Чернігівське земляцтво стало тим унікальним у своєму роді громадським утворенням, до якого входять різні за віком, фахом та політичними поглядами громадяни – сюди їх привела любов до батьківської землі, незабутньої коліски їх дитинства та юності. Щороку коло друзів Чернігівщини розширюється – до земляцтва приєднуються десятки наших краян: успішні, сильні і талановиті сини та доньки отчої землі...

Після свого виступу Володимир Хоменко вручив Чернігівському земляцтву давню карту Чернігівської землі, на якій видно, що вона була великою за розмірами і до неї входила навіть Рязанська область. Потім В.Хоменко за втілення в життя ідеї національного відродження і відтворення української спадщини, вагомий внесок у зміцнення ділових контактів і розбудову Чернігівщини та з нагоди 16-ї річниці від дня заснування Товариства нагородив Почесними грамотами Чернігівської обласної державної адміністрації та обласної ради активістів земляцтва.

Далі голова Чернігівської обласної ради Анатолій Мельник відзначив урочистими нагородами групу земляків.

До слова запросили голову правління МГО "Харківське земляцтво" Світлану Реву, яка сказала:

– Чернігівське товариство завжди було і є неформальним лідером у нашому земляцькому русі. Але наразі воно стало і формальним лідером, бо є координатором нашого земляцького руху першого кварталу цього року. Ваша діяльність є джерелом досвіду для інших земляцтв, а ваш голова Віктор Ткаченко великий ентузіаст земляцького руху, який зробив неоціненний внесок в об'єднання усього земляцького руху в Україні. Бажаємо вам миру, спокою і здоров'я, усім присутнім і їх родинам.

Далі слово було надано голові Прилуцького районного відділення Павлу Кривоносу, який доповів наступне:

– Прилуцьке відділення – унікальне і єдине таке в земляцтві, воно об'єднує вихідців з чотирьох адміністративних одиниць: з міста Прилуки та Прилуцького, Срібнянського, Талалаївського районів. Одним з головних напрямків роботи нашого відділення є допомога молодому поколінню, що підростає, дітям з наших районів.

На рахунок нашого відділення багато інших хороших справ. Це проведення конкурсів дитячого малюнку, комплектування

Збори відкрив голова Ради Чернігівського земляцтва Віктор Ткаченко, який привітав всіх присутніх із цією подією та доповів, що у залі, окрім великої кількості земляків, присутні гості, представники депутатського корпусу Верховної Ради України, високоповажні земляки Іван Плющ, Віктор Масол, Михайло Потєбенько, Віталій Бойко, поважна делегація Чернігівської області на чолі з головою обласної державної адміністрації Володимиром Хоменком та головою обласної ради Анатолієм Мельником.

З доповідями виступили Віктор Ткаченко та Володимир Хоменко.

Під завершення доповіді Віктор Вікторович сказав:

– На земляцькій конференції 27 січня нинішнього року ми назвали імена земляків, які впродовж минулого року не шкодували власних сил і можливостей для розквіту малої батьківщини. Я хочу скористатись нагодою і вручити найвищу нагороду земляцтва – Почесний знак Товариства – людині, яка доклала чимало зусиль для збереження духовних цінностей рідного краю, заступнику голови Коропського відділення, голові профспілки БАТ "Київметробуд" Жижуну Володимирі Олексійовичу.

А Володимир Миколайович підкреслив:

Є д н а н н я

сучасною літературою районних, міських бібліотек, матеріальна підтримка хворих членів відділення та ін.

Особливо хочу висловити подяку нашому земляку – уродженцю міста Прилуки Юрію Коптеву. Цей російський і український підприємець – справжній патріот і меценат Прилук.

Хотів би подякувати за підтримку наших починань керівникам районів: Олегу Несторенку – голові Прилуцької районної адміністрації; Миколі Лубіну – голові Талалаївської районної адміністрації; Олегу Власенку – голові Срібнянської районної адміністрації. А особлива вдячність Прилуцькому міському голові Юрію Беркуту і особиста подяка нашому голові Вікторові Ткаченку.

Далі слово було надано голові Всеукраїнського благодійного фонду останнього кошового отамана Запорізької січі Петра Калнишевського, голові Сумського земляцтва у м. Києві Івану Рішняку.

– Мені, як голові земляцтва сусідньої області, надзвичайно приємно бути присутнім на цій зустрічі земляків. Хотів би вас поінформувати, що в січні відбулося засідання правління фонду імені Петра Калнишевського, де було ухвалено рішення нагородити Хрестом Петра Калнишевського Івана Плюща за його величезну подвижницьку роботу і за те, що він відвідав останнє місце кошового на Соловках, відродив і доніс до сьогодення величну постать Пантелеймона Куліша.

Іван Рішняк вручив орден Івану Плющу і подарував йому книгу "Збірник документів про Петра Калнишевського". Той у свою чергу зазначив:

– Петро Калнишевський прожив у трьох віках, народився 1690 року, а помер 1812. Це був чоловік, якого у 75 років було відправлено етапом на Соловки тільки за те, що він сказав, що ніколи не стане на коліна перед царицею, яку супроводжував до Потьомкіна. Дійсно, мені випала така доля, що я був на його могилі, бачив своїми очима камеру, де його тримали.

Окрім Плюща, цими нагородами відзначено голову Чернігівського земляцтва Віктора Ткаченка.

Далі до слова запросили славного земляка, сьогодні – мешканця Москви, мецената і благодійника, Почесного громадянина міста Прилуки Юрія Коптева:

– Доброго дня шановні пані та панове! Йдучи на збори, думав, що мені вам розповісти. Чернігівський губернатор Володимир Хоменко підкреслив у виступі, що свого часу Москва перебувала за 40 кілометрів від кордону Чернігівського князівства. Я ба-

жаю вам, шановні земляки, щоб у наступному році вам подарували карту, на якій Москва нарешті буде на території Чернігівщини. Звичайно, це жарт.

В 2011 році ми виконали ряд спільних проєктів. Прилучили допомоги Києву встановити біля театру І.Франка пам'ятник Гнату Юрі, а Ніжину – Марку Бернесу. У самих Прилуках встановлено пам'ятник Любові Забашті, утворено площу Іоасафа Білгородського із його пам'ятником. 27 дітям України були успішно проведені операції за кордоном. А мощі Іоасафа Білгородського, перевезені до Білгорода, дали процвітання Білгородської

області. Тому і з цього року завдяки пам'ятнику Іоасафу Білгородському почне процвітати і наша рідна Чернігівщина.

Після виступу Ю.Коптева зібрання перейшло до офіційної частини церемонії підписання Угоди про співробітництво між Чернігівською обласною державною адміністрацією, Чернігівською обласною радою та Радією товариства "Чернігівське земляцтво" у м. Києві. Далі на сцені підписали Володимира Хоменка, Анатолія Мельника та Віктора Ткаченка цей документ було скріплено. Кожний із підписантів отримав папку з текстом Угоди та підписами керівників.

На цьому офіційна частина зібрання була закрита і на сцені розпочався святковий концерт за участю гурту "Козацькі забави" та українського академічного фольклорно-етнографічного ансамблю "Калина". Глядачі отримали великі враження від виступу артистів і далі перемістилися для неформального спілкування за дружні столи по районних відділеннях.

Леонід РУСИЧ

Музей-заповідник М. Коцюбинського

ПЕРЕГЛЯДАЮЧИ ПОПЕРЕДНІ ВИПУСКИ ЖУРНАЛУ "НАРОДНА ТВОРЧІСТЬ ТА ЕТНОГРАФІЯ", Я НАТРАПИВ У №2 ЗА 1980 РІК НА НЕВЕЛИЧКУ СТАТТЮ НАШОГО ЗЕМЛЯКА, ПОДВИЖНИКА НА НИВІ НАРОДНОЇ КУЛЬТУРИ, ФОЛЬКЛОРИСТА, МУЗИКАНТА, ЛІТЕРАТУРОЗНАВЦЯ ТА КРАЄЗНАВЦЯ МИХАЙЛА ПАНАСОВИЧА ПОЛОТАЯ. НАРОДИВСЯ М. П. ПОЛОТАЙ У С. СТОЛЬНОМУ МЕНЬСЬКОГО РАЙОНУ. ЮНАКОМ ХОДИВ ДО СЕЛА ЛОКНИСТЕ СПІВАТИ В ХОРІ БРАТА ГРИГОРІЯ ВЕРЬОВКИ – АНТОНА ГУРІЙОВИЧА ВЕРЬОВКИ. СТАТТЯ МІСТИТЬ ЦІКАВІ ВІДОМОСТІ ПРО НАШУ РІДНУ ЧЕРНІГІВЩИНУ. ТОМУ ПРОПОНУЮ СКОРОЧЕНИЙ ВАРІАНТ ЇЇ ДО УВАГИ ЧИТАЧІВ "ОТЧОГО ПОРОГУ".

Микола ТКАЧ

Перекази про перебування Т.Г. Шевченка на Чернігівщині

У 1963 році мені довелося почути про перебування Шевченка на Чернігівщині в селах, про які ще не було згадок в шевченкознавчій літературі. Це села Стольне і Борківка Меньського району. Про перше, мені розповіли дві літні жінки-сестри Антоніна Антонівна Дубровська і Олександра Антонівна Васильківська (в дівочтві Ціпак), уродженки цього села. Їх батько, який працював землеміром, говорив їм (коли вони були ще малими), що за його молодих літ їх сусіда, дуже старий дід Кирило Краснюк розповідав, як Шевченко був у нього в хаті, а на вулиці вів розмови з селянами про волю.

Влітку того ж року мені вдалося побувати у Стольному і розшукати вісімдесятирічного Антона Тарасенка, який розповів: "Краснюк Кирило Григорович дуже приятелював із землеміром Антоном Федоровичем Ціпаком, хоч набагато був старший, то, можливо, й розказував йому про Шевченка, а щоб кому іншому розказував, то навряд, бо був чоловік не гомінкий, мовчазний. А що був дуже письменний, то, може, й на селі другого такого не було, вельми був грамотний. Вони були сусіди, Ціпак і Краснюк, та й я жив недалеко.

Грамотний Кирило Краснюк мав можливість працювати у поміщицькій конторі чи в управителя; тому цілком ймовірно, що він міг зустрітись з Шевченком і запросити його до себе в хату.

Другий стольненець, восьмидесятирічний агроном Петро Денисович Шевченко, того ж таки літа розповів мені, що його батьку зі спогадів свого батька Іллі Шевченка теж відомі перекази про перебування Тараса Григоровича в Стольному і, зокрема, про розмови діда з поетом (зустрілися ж бо два Шевченки).

Яким же чином міг поет потрапити в Стольне? Згадаємо, що він бував у Седневі й Борзні. Стольне ж розташоване між цими населеними пунктами майже посередині, а за вісім кілометрів на південний схід від нього лежить і село Борківка.

В селі красувався палац, збудований Іллею Безбородьком. Всередині панський палац був розписаний чудовими фресками і панно, там висіли портрети роботи В. Боровиковського і Д. Левицького. Власники маєтку (з XIX ст.) Мусіні-Пушкіни були родичами Рєпніних і Забіл. Цілком ймовірно, що Шевченко, гостював у цих родинах, чув розповіді про Стольне, а коли чув, то не міг не зацікавитися ним як художник, чи у Кейкуатових у Бігачі, де він бував раз. Бігач же від Стольного розташований на віддалі 18 км. Отже, Шевченко міг проїхати або звідси, або з Седнева (за 22 км) подивитися на диво-палац.

Можна зробити й інше припущення про те, яким чином міг Шевченко потрапити в Стольне. Як уже сказано, на південний схід від цього села лежить село Борківка, яке в середині XIX ст. належало Лизогубам. Його, як художника, привозив із Седнева пан Лизогуб, щоб змалювати у Борківці в його маєтку пам'ятки старовини.

Влітку 1963 року я відвідав Борківку і знайшов там ще двох людей, які дали відомості, хоч і дуже скупі, про перебування в селі Шевченка. Сімдесятирічний Іларіон Максимович Носовець з оповідань матері, яка прожила сто сім років,

розповів: "Тарас Шевченко приїхав у гості до пана Лизогуба; у його в Седневі теж була економія, а тут теж була, – дом великий був і сад. Мати ще малою служила у пана. От Шевченко ходить по саду, по-нашому одягався, а пани зустрічаються та й одвертаються. А Лизогуб каже панам, що це мій садовник. Увечері на балу заграє Шевченко у кобзу, то тоді Лизогуб сказав, що це Тарас Шевченко; дак усі були здивовані і просили вибачення у його за зустріч удень. Селяни посходилися попід вікнами подивитись на бал, послухати Тарасових пісень, а панська челядь людей порозганяла з наказу пана". Друге свідчення подала мені дев'яностоїтирічна Феодосія Григорівна Гайдай. "Батько багато розказували про Шевченка, да давно це було, позабувала. А що батько його добре знали, це мені добре на пам'яті. Ото був Шевченко у панів, дак батько і брат його Семен за ним ухажували, він їх обох любив. Такий він чоловік гарний був, лагідний до людей був, ото йде, зустріне кого: "Здрастуйте" та ще стане, погмонить, а тоді: "Прощайте!" Часто з людьми гомонів і люди його любили, шутка був такий – ото шуткувати любив... Шевченко, батько розказували, ходив у драп'ї (старенька одіж – М. П.), а був гарний, акуратний чоловік; ото пани дадуть йому гарну одежу, щоб носив, а він її кому-небудь оддасть, а сам у тій своїй знов ходить. Батько розказували оце так. Зробили пани йому пальто з лоскутів, – думали, що буде носити, а він його комусь оддав. Отаке батько розказували, багато казали, дак позабувала, ще мала була тоді".

Цілком можливо, що Шевченко міг зупинитися в Борківці, їдучи з Кулішевого весілля в Седнів, це якраз по дорозі. З Борківки їхати до Седнева найближче через Стольне, а якщо битим шляхом (так званий Катеринівський шлях, то від нього до Стольного трохи вбік – 6 км. Навіть коли Шевченко їхав цим шляхом, то він міг звернути неподалік, щоб оглянути визначні архітектурні споруди. Шкода, що раніше ніхто не зібрав матеріали про перебування Шевченка в Стольному. Але й ті відомості, що їх зберегла народна пам'ять, становлять певну наукову цінність, оскільки проливають – хоч і небагато – світло на ті сторінки життя геніального Кобзаря, про які досі, наскільки нам відомо, ніхто ще не писав.

М. П. ПОЛОТАЙ

ПАМ'ЯТІ воєначальника – героя-земляка

12 січня виповнилося 120 років від дня народження нашого земляка Михайла Петровича Кирпоноса – воєначальника, генерал-полковника, Героя Радянського Союзу.

Шоб вшанувати пам'ять і вклонитися його могилі, разом з автором цих рядків у столичному парку Вічної Слави побували керівники Коропського відділення Чернігівського земляцтва в місті Києві Анатолій Карацюба та Сергій Ковтун.

Разом з тими, хто зацікавився нашою увагою до надгробка Михайла Кирпоноса, ми згадували його біографію.

Народився майбутній воєначальник у селі Вертіївка Ніжинського району в бідній селянській родині. Вчився рік в церковно-приходській школі, потім 3 роки в земській школі. Подальшу освіту продовжити не зміг через нестачу коштів у батьків. Потім до 1915 р. працював лісником.

У 1915 р. був призваний до армії, брав участь в Першій світовій війні на румунському фронті. В 1917 р. закінчив школу військових фельдшерів, служив фельдшером роти. Обирався головою полкового комітету, членом дивізійного ревкому.

Після жовтневої революції, в 1918 р. вступив до РСЧА. Брав участь у громадянській війні. З грудня 1918 р. – командир батальйону, потім начальник штабу, помічник командира та командир 2-го Богунського полку.

Під час командування полком Михайло Кирпонос проявив свою доблесть, успішно протистоявши білогвардійцям під Житомиром, Бердичевом, звільняв Київ. Реввійськрада республіки нагородила його особистою зброєю – маузером.

З червня 1919 р. по травень 1920 р. він помічник начальника школи червоних старшин у Житомирі. В 1927 р. закінчив військову академію ім. Михайла Фрунзе, а після цього був начальником штабу 51-ї стрілецької дивізії, потім начальником і військовим комісаром Казанського військового училища ім. Верховної Ради Татарської АРСР.

Під час радянсько-фінської війни він командував 70-ю стрілецькою дивізією 7-ї армії, що штурмувала Выборг. За успішне форсування вкритої кригою Выборзької протоки у нічний час і захоплення прибережних укріплень, що порушило важливі ворожі комунікації та прискорило закінчення Фінської кампанії 1939 – 1940 рр., Михайлу Кирпоносу Указом Президії Верховної Ради СРСР від 21.03.1940 р. присвоєне звання Героя Радянського Союзу. Історія військового мистецтва до цього знала тільки два таких випадки. Перший – коли війська Петра Першого подолали маршем по льоду Выборзьку затоку та штурмом взяли однойменне місто, другий – коли війська Багратіона перейшли льодом затоку з моря та захопили Аландські острови.

З квітня 1940 р. Михайло Кирпонос командир стрілецького корпусу, з червня – командувач військами Ленінградського військового округу. З введенням генеральських звань в РСЧА 04.06.1940 р. йому було присвоєне військове звання "генерал-лейтенант".

З 22.02.1941 р. його призначено командувачем Київським Особливим військовим округом. Йому присвоєне військове звання генерал-полковник. За оцінками тих, хто оточував Михайла Кирпоноса, він був невтомним, вникав у всі деталі керування військами і відчував, що війна насувається.

З моменту перетворення округу в Південно-Західний фронт і початком Великої Вітчизняної війни генерал-полковник Михайло Кирпонос – командувач Південно-Західним фронтом.

Як воєначальника його високо цінували в наркомі оборони.

Війська фронту вели кровопролитні бої на Правобережній Україні. Стейкі оборонні дії на важливих оперативно-стратегічних рубежах і напрямках поєднувалися з контрударами. В умовах глибоких обходів і обхватів танковими та механізованими угрупованнями супротивника війська Південно-Західного фронту, розчленовані на загони та групи, здійснювали маневр, виходячи з-під ударів на проміжні та тилі оборонні рубежі, вели напружені бої. Багато хто з них пробився через ворожі заслони, але десятки тисяч бійців і командирів загинули або потрапили в полон.

Проте, незважаючи на значний оперативний успіх супротивника під Уманню, фронт зберіг боєздатність і продовжив з боями відступати, зупинившись на рубежі Дніпра. В ході Київської операції Михайло Кирпонос, а його підтримали начальник Генштабу, Маршал Радянського Союзу Борис Шапошников, главнокомандувач Південно-Західного напрямку, Маршал Радянського Союзу Семен Будьонний і заступник начальника Генштабу – начальник Оперативного управління, генерал-майор Олександр Василевський, наполягав на негайному відведенні військ з Києва та просив дозволу на відступ з оперативного мішка навколо Києва. Однак всупереч цьому Ставкою дозволу дано не було. Фронт не мав на той час резервів і не міг зупинити просування пере-

направлені з московського на південний напрям (фактично в тил Південно-Західного фронту) 2-ї танкової групи генерал-полковника Гейнца Гудеріана. До 14 вересня в оточення потрапили 5, 21, 26 і 37 армій.

20.09.1941 р. зведена колона штабів Південно-Західного фронту і 5-ї армії підійшла до хутора Дрюківщина Лохвицького району Полтавської області, за 15 км на південний захід від Лохвиці. Там вона була атакована головними силами німецької 3-ї танкової дивізії. Втративши декілька гармат і бронемашин, залишки колони відійшли в урочище Шумейкове, поблизу села Ісківці. До рук супротивника потрапив командувач артилерією 5-ї армії генерал-

майор Володимир Сотенський разом зі всім своїм штабом. У групі разом з Михайлом Кирпоносом залишалося не більше тисячі чоловік, з них близько 800 командирів. Транспорт і люди розосередилися краєм яру, що перетинав гай, бронемашини зайняли позиції на узліссі. Німецькі танки та піхота атакували гай з трьох сторін. Спочатку вони увірвалися на східне узлісся. В рукопашній сутичці брали участь всі – від солдата до командувача фронтом. Михайла Петровича спочатку поранило в ногу, а незабаром осколки міни зрешетили його груди. Він одразу помер. Бій продовжувався 5 годин.

У 1943 р. останки Михайла Кирпоноса були перенесені до Києва, в парк Вічної Слави. У Києві та Чернігові встановлені пам'ятники генералові Кирпоносу. У Києві та Чернігові його ім'ям названі вулиці. На батьківщині воєначальника-героя у Вертіївці діє музей Михайла Кирпоноса.

Наші співрозмовники в парку Вічної Слави були однастайні – Михайло Кирпонос був справжнім героєм і загинув він, відстоюючи свою українську землю. Не залишили вони поза увагою й чисельні безрезультатні клопотання щодо присвоєння звання Герой України Михайлу Кирпоносу. Цікавило їх також й те: чому в цей день про справжнього героя згадали тільки земляки?

Олексій ОРЕХОВИЧ,
заступник голови земляцтва

УГОДА про співпрацю

Чернігівської обласної державної адміністрації,
Чернігівської обласної ради,
Ради Товариства "Чернігівське земляцтво"
в м. Києві на 2012 рік

Керуючись взаємним прагненням поглиблювати співпрацю органів виконавчої влади та місцевого самоврядування Чернігівщини та Товариства "Чернігівське земляцтво" в м. Києві в розв'язанні актуальних питань економічного та соціально-культурного життя області, пропагуванні духовних надбань Чернігово-Сіверського краю, враховуючи необхідність об'єднання зусиль для належного відзначення 210-річчя Чернігівської губернії та 80-річчя Чернігівської області, Сторони зобов'язуються:

1. Поглиблювати співпрацю органів влади Чернігівщини з Товариством "Чернігівське земляцтво" в м. Києві та його регіональними осередками.

Залучати в земляцтво ініціативних людей – вихідців із Чернігівщини, використовувати їхні можливості для піднесення економіки, добробуту та культури рідного краю, зростання авторитету земляцтва.

Зосереджувати спільні зусилля на розв'язанні питань модернізації економіки області, підвищенні інвестиційної привабливості регіону та введенні в дію найважливіших соціальних об'єктів, зокрема через безпосереднє фінансування окремих проектів членами земляцтва та залучення коштів під реалізацію важливих соціально-економічних програм, активізацію розвитку малого і середнього бізнесу, проведення ярмарків, виставок-продажів товарів і послуг провідних підприємств усіх галузей промисловості.

Облдержадміністрація, обласна рада,
Рада Товариства, керівники відділень

2. У рамках виконання у 2012 році пріоритетних завдань проголошеного Президентом України Року культури та відродження музеїв, з метою відродження традиційного народного мистецтва, підвищення ефективності державного управління у сфері збереження традиційних осередків народних художніх промислів, створення сприятливих умов для творчості народних майстрів:

- об'єднати зусилля для підготовки матеріалів на оновлену номінацію "Чернігівський Дитинець, комплекс історико-архітектурних пам'яток XI–XIX століть" з метою включення до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО;
- сприяти подальшому розвитку історико-археологічного музейного комплексу "Древній Любеч" та реалізації спільних проектів з благодійним фондом Святого Антонія Печерського;
- сприяти створенню у м. Новгород-Сіверському Міжнародного історико-культурного центру "Слово о полку Ігоревім";
- взяти участь у створенні експозицій "Видатні земляки" в історико-краєзнавчих музеях області;
- сприяти створенню у м. Ніжині музею відомого мореплавця Ю. Ф. Лисянського;
- сприяти благодійному фонду "Маєток графів Гала-

ганів" у реалізації проекту зі збереження Сокиринського палацово-паркового комплексу (Срібнянський район);

- взяти участь у відкритті Шевченківської світлиці в Прилуках.

Облдержадміністрація, обласна рада,
Рада Товариства, керівники відділень

3. У рамках проголошеного Кабінетом Міністрів України 2012 року Роком спорту та здорового способу життя:

- сприяти розповсюдженню інформації про туристичну привабливість Чернігівщини під час проведення "Євро-2012";
- сприяти вирішенню питання виділення субвенцій з державного бюджету для будівництва в м. Чернігові льодового палацу та критого футбольного манежу.

Облдержадміністрація, обласна рада,
Рада Товариства, керівники відділень

4. Співпрацювати в напрямі створення умов для повноцінного розвитку учнів загальноосвітніх навчальних закладів, студентів вищих навчальних закладів, соціального захисту вихованців шкіл-інтернатів із числа дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, дітей-інвалідів:

- продовжити надання допомоги загальноосвітнім навчальним закладам області для поліпшення їхньої навчально-матеріальної бази, зокрема в рамках акції "Комп'ютер – у рідну школу";
- організувати роботу консультативних пунктів для надання допомоги випускникам середніх шкіл районів до вступу у вищі навчальні заклади м. Києва;
- сприяти наданню благодійної та гуманітарної допомоги дітям-сиротам і дітям, позбавленим батьківського піклування, дітям, що перебувають у складних життєвих обставинах, вихованцям інтернатних закладів і закладів соціального захисту дітей області;
- організувати свято новорічної ялинки в м. Києві за участю дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, дітей, що перебувають у складних життєвих обставинах, вихованців закладів соціального захисту дітей;
- сприяти покращенню матеріально-технічної

бази дитячих лікувально-профілактичних закладів.
*Облдержадміністрація, обласна рада,
Рада Товариства, керівники відділень*

5. Максимально використовувати можливості земляцтва для:

- активізації розвитку малого та середнього бізнесу, проведення ярмарків, виставок-продажів товарів і послуг провідних підприємств усіх галузей промисловості, здійснення рекламної діяльності;

- налагодження співпраці та прямих контактів між закладами культури і мистецтва, обласними відділеннями творчих спілок, фондами, аматорськими та іншими організаціями культури Чернігівщини та Києва, а також проведення днів культури, художніх виставок, гастролей колективів і солістів, інших культурних заходів.

*Облдержадміністрація, обласна рада,
Рада Товариства, керівники відділень*

6. Проводити презентації нових видань, сприяти розповсюдженню української книги, оновлювати книжкові фонди сільських і шкільних бібліотек, підтримувати розвиток книговидавництва:

- сприяти підготовці доповненого другого видання книги "Краю Ріпкинський мій";

- сприяти перевиданню книги Ю. Ф. Лисянського "Мандрівка навколо світу...";

- сприяти створенню документального фільму до 70-х роковин Корюківської трагедії, виданню відповідної науково-документальної та науково-популярної літератури.

*Облдержадміністрація, обласна рада,
Рада Товариства, керівники відділень*

7. Взяти участь у підбитті підсумків та проведенні нагородження учасників дитячого конкурсу декоративно-прикладного мистецтва "Перлини рідної Сіверщини".

*Облдержадміністрація, обласна рада,
Рада Товариства, керівники відділень*

8. У напрямі розвитку туризму і краєзнавства в області об'єднати зусилля для:

- виконання Указу Президента України від 22.09.2011 № 925 "Про заходи у зв'язку з 70-ми роковинами Корюківської трагедії";

- реалізації спільних проектів з Благодійним фондом ім. Георгія Вороного (Варвинський район);

- проведення культурно-мистецьких заходів, науково-практичних конференцій у Національному історико-культурному заповіднику "Гетьманська столиця" (Бахмацький район);

- проведення Вересаєвого свята на батьківщині відомого кобзаря О. Вересаєва в с. Сокиринці (Срібнянський район);

- спорудження пам'ятного знаку учасникам ліквідації аварії на Чорнобильській АЕС у м. Носівці;

- упорядкування Чернігівської садиби та прилеглої до неї території в Національному музеї народної архітектури та побуту України (с. Пирогів).

*Облдержадміністрація, обласна рада,
Рада Товариства, керівники відділень*

9. Взяти участь у підготовці та проведенні:

- Міждержавного літературно-мистецького свята "Нетлінне Слово" (Новгород-Сіверський район);

- IV обласного фольклорного фестивалю-конкурсу імені В. Полевика (Щорський район);

- Міжнародного молодіжного фестивалю "Дружба – 2012" (Городнянський район);

- Міжнародного фестивалю традиційної слов'янської культури та бойових єдиноборств "Київська Русь" (Ріпкинський район);

- Всеукраїнського літературно-мистецького свята "Седнівська осінь" (Чернігівський район).

*Облдержадміністрація, обласна рада,
Рада Товариства, керівники відділень*

10. Провести спільні заходи щодо відзначення:

- Дня Незалежності України;

- Дня Конституції України;

- 210-ї річниці від часу утворення Чернігівської губернії;

- 80-ї річниці від часу утворення Чернігівської області;

- 200-річчя від дня народження Є. Гребінки, письменника, перекладача, громадського діяча, випускника Ніжинської гімназії вищих наук;

- 95-ї річниці від дня народження Т. Н. Яблонської, народної художниці СРСР та України;

- 170-ї річниці від дня народження М. В. Лисенка, українського композитора, піаніста, хорового диригента, педагога, фольклориста;

- 75-ї річниці від дня народження М. М. Ткача, українського прозаїка, головного редактора журналу "Літературний Чернігів", уродженця с. Ленінівка Менського району;

- 140-ї річниці від дня відкриття публічної бібліотеки в смт Сосниця;

- 120-ї річниці від дня народження М. П. Кирпоноса, генерал-полковника, Героя Радянського Союзу, уродженця с. Вертіївка Ніжинського району;

- 260-ї річниці собору Різдва Богородиці у смт Козелець.

*Облдержадміністрація, обласна рада,
Рада Товариства, керівники відділень*

11. В рамках початку підготовки до відзначення 120-річчя від дня народження українського письменника, кінорежисера, кінодраматурга, художника, класика світового кінематографу О. П. Довженка вжити заходів щодо вшанування його пам'яті, а також ініціювати створення Координаційної ради з питань підготовки та відзначення ювілею геніального митця у 2014 році.

*Облдержадміністрація, обласна рада,
Рада Товариства, керівники відділень*

12. Забезпечити постійний обмін інформацією про діяльність земляцтва та добрі справи у розбудові економіки, духовності і матеріального добробуту Чернігівщини. Сприяти розміщенню в земляцькому часописі "Отчий поріг" та обласних ЗМІ інформації про спільні заходи, проведені в містах, районах області.

Спільно з Чернігівською обласною державною теле-радіокомпанією "Сівер-центр" підготувати цикл передач про діяльність Товариства та видатних земляків.

*Облдержадміністрація, обласна рада,
Рада Товариства, керівники відділень*

Голова Чернігівської
обласної державної
адміністрації
В.ХОМЕНКО

м. Київ

Голова
Чернігівської
обласної ради
А.МЕЛЬНИК

Голова ради Товариства
"Чернігівське
земляцтво" у м. Києві
В.ТКАЧЕНКО

10 лютого 2012 року

БРАТИ

Того дня, коли у Дніпровському встановлювали меморіальну дошку, присвячену Макару Петровичу Черінку, чи не все село покинуло свої справи і зійшлося до місця події. Як не вшанувати таку людину, справжнього рятівника. Не в кожному селі виростають талановиті вчені. Він і сам ніколи, до яких би висот не піднімався, не забував про своє коріння, не відмовив у допомозі жодній людині, а тим більше односельцям, землякам. Найвищі людські чесноти – принциповість, справедливість, доброзичливість, любов до простих людей і готовність їм допомагати прищепили всім своїм синам мати-колгоспниця і батько-гідроолог.

з наддніпрянського села

У родині Черінків їх виростало троє. Найстарший, Іван Петрович, народився в 1923 році. Безвусим 18-річним хлопцем пішов разом з батьком захищати Батьківщину відразу, як почалась Велика Вітчизняна війна. Обидва воювали гарматами.

Коли гармати замовкли, доля милостиво повернула їх обох додому. Батько знову взявся за улюблену справу – дбати про Дніпрові води, а Іван подався в Ніжин вивчати історію і педагогіку. 1949 рік вже значиться в його біографії як початок директорування в рідній школі. Спочатку до 1952-го, а вдруге з 1955 по 1983 рік. Це був мало не легендарний директор, педагог з великої букви. Так говорять про Івана Петровича й тепер, причому не тільки вдячні колишні учні, а й молодші, котрим розповідають про свого найкращого директора представники старших поколінь. Під його керівництвом школа лідирувала за всіма показниками і в районі, і в області. Звитязна праця і учительський талант Івана Петровича Черінка були відзначені орденом Леніна (1971), званнями "Відмінник народної освіти УРСР" та "Відмінник освіти СРСР".

Середульшому сину Макару, народженому в 1925 році, також судилося вижити у воєнній веремії. Бойові нагороди – ордени Слави III ступеня та Великої Вітчизняної війни I і II ступенів, численні медалі та рани, що спричинили інвалідність, переконливо свідчили про героїзм і самопожертву молодого воїна-визволителя. Водночас сам Макар Петрович, на власні очі побачивши жах вселюдської давилі, ще більше утвердився в переконанні – лише гуманізм, милосердя, нові знання і стремління до самовдосконалення можуть змінити на краще людину і суспільство. А інструментом вибрав медицину.

Закінчив з відзнакою Київський медичний інститут, захистив докторську дисертацію (1968), з 1971 р. – професор. У 1980–1993 роках завідував кафедрами загальної хірургії, хірургії педіатричного, хірургії стоматологічного факультету Національного медичного університету ім. О.О.Богомольця. Макар Петрович був ученим-теоретиком світового рівня, автором 175 наукових праць, першого україномовного підручника "Загальна хірургія" і кількох блискучих монографій.

Водночас неперевершеним практиком, здійснив понад 12 тисяч успішних операцій на ендокринних залозах, органах грудної і черевної порожнини. М.П.Черінко – піонер використання радіоактивного йоду у лікуванні хворих на токсичний зоб на теренах СРСР, причому й сам зазнав, що таке гостра променева хвороба. Розробив кілька способів хірургічного лікування ендокринних та гнійних захворювань, що захищені авторськими свідоцтвами, випустив кілька методичних рекомендацій. Відзнакою його наукових та практичних досягнень стала Державна премія України в галузі науки і техніки (1988).

Лікуватись тільки у професора Черінка бажали пацієнти Київської міської лікарні та багатьох інших лікувальних закладів, тому що безмежно довіряли його кваліфікації і поважали як добру людину. До нього їхали із глибинки – як рідного Дніпровського, так і інших сіл, з упевненістю, що Макар Петрович не відмовить, знайде час розібратись у проблемі і допомогти.

Всі свої знання і досвід М.П.Черінко віддавав молодим лікарям і студентам. Педагогом він був не менш визначним, виховав кілька поколінь лікарів, серед яких є й доктори та кандидати медичних наук. Опікувався науковим товариством хірургів Києва, і це лише мала частка його громадської роботи.

Макар Петрович – глава сімейної династії лікарів, до якої вже належать два доктори та два кандидати медичних наук. Пішов з життя в 2002 році, але продовжує жити в серцях нащадків, в пам'яті численних учнів і врятованих ним вдячних людей.

Приклад старших братів та сімейні традиції – працювати задля добра людей сформували життєве кредо й найменшого з Черінків – Миколи Петровича. Він став журналістом. В "Робітничій газеті" завідував кореспондентською мережею. Член Національної спілки журналістів України, співець людей труда і, безумовно, палкий патріот малої Батьківщини.

Дивовижну енергетику мають ці місця понад Дніпром – п'ять хуторів і велика центральна садиба, що колись звалась Навозами. Цілковито логічна і нинішня назва – від одного кореня з великою рікою. Могутній Дніпро споконвіків давав життєву силу тілам і душам тамтешніх людей. І навряд чи знайдеться хоч один виходець з Дніпровського, котрого б не наснажувала любов до рідного села і не манило воно до себе звідусюди до останніх днів.

Дивовижну енергетику мають ці місця понад Дніпром – п'ять хуторів і велика центральна садиба.

Ганна АДРУГ-ДАРАГАН,
секретар Чернігівської районної організації
Національної спілки краєзнавців

Шановні члени редакційної ради та працівники редакції часопису "Отчий поріг", такої потрібної і незамінної газети! Звертається до вас палкий шанувальник та активний передплатник – вчитель Великоустівської ЗОШ І – ІІІ ст. Сосницького району, шкільний бібліотекар, керівник літературно-краєзнавчого гуртка Валентина Миколаївна Мовчан. Вже три роки поспіль "Отчий поріг" є моїм вірним другом, радником та помічником у роботі. Виходу кожного номера чекаю з нетерпінням. Бо ж про скількох людей, вірних доньок і синів нашого краю, я дізналась, а разом зі мною ці знання отримують і члени літературно-краєзнавчого гуртка.

Перша зустріч з вашим часописом відбулася чотири роки назад, коли він надходив до шкільної бібліотеки, а потім у розмові з ветераном війни І.І.Давиденком дізналась, що він передплачує його, і вирішила зробити собі теж подарунок.

Нині "Отчому порогу" (і назва глибоко символічна і доречна) 10 років. Це ювілейна дата. Багато хто вас вітає і продовжує вітати. До цих теплих слів приєднуємось і ми, я та юні гуртківці Великоустівської загальноосвітньої школи.

Нашому літературно-краєзнавчому гуртку весною теж буде 10 років. Робота в ньому побудована (дещо на зразок вашої) так, щоб велич малої батьківщини не згасала – це поїздки Чернігівщиною та за її межі, різні зустрічі з митцями, передовиками виробництва, героями воєн і т.д., що виховує любов і повагу до рідного краю, його людей, свого родоводу, традицій. І як підсумок усього зробленого – виготовлення фотоальбомів, тематичних папок, дослідницьких робіт, дописи до районної преси і, звичайно, переповнені серця від вражень.

Перегортаючи сторінки вашого часопису, я зустріла рубрику "Штрихи до портрета", де розповідається про людей значних і неповторних, долі яких так чи інакше пов'язані з нашим краєм.

Я дуже горджусь, люблю і поважаю одну дорогу мені людину. Це моя вчителька з с. Високе Борзнянського району (звідки я родом) Ніна Тимофіївна Василенко, яка 26 січня святкувала своє 75-річчя. Крім того, що вона талановитий педагог, це ще й творча натура: лише за 9 років видала вже 6 своїх поетичних збірок. Це цікавий співрозмовник, декламатор, візирець тактовності, елегантності, жіночої доброти і краси, берегиня моральних традицій, сіва розумного, доброго, вічного. Так відгукується про неї всі, хто її знає.

"За плечима цієї творчої особистості пережите і пройдене, а очі блищать і нині молодечо, оптимістично", – скаже при зустрічі про свою колегу Олександра Петрівна Бушай, поетеса, вчитель, заступник директора Сосницької ЗОШ І – ІІ ст., і продовжить вже поетичними рядками:

*Відкритий погляд, молодечі очі,
Що стверджують: ці роки не її.
То, видно, помилилася зозуля,
Коли кувала якомсь навесні.
Та й сама ж авторка стверджує:
Не хочу вірити, скільки мені літ,*

*Та вік, як лік, його не приховати.
Тканина часу тче і тче відлік,
Куп зозуля. Вже й не зрахувати.
...Я про свій вік не хочу знати,
Бо ще і мрія в гості заліта,
І оптимізм не полишає хати.*

Народилася Ніна Василенко в селі Хороше Озеро Борзнянського району у колгоспній сім'ї. В автобіографічних творах поетеса розповідає про своє дитинство, що на самому початку опалила буревіями війна. Воно чуло ридання матерів,

що втрачали свідомість від горя над фронтними похоронками. Таке "извещение" прийшло і до них – не повернувся батько з фронтів.

У 1954 році дівчина успішно закінчує місцеву школу і вступає на природничий факультет Ніжинського державного педагогічного інституту ім. М.В.Гоголя.

За плечима жінки 43 роки педагогічного стажу, звання "Відмінник народної освіти", багато грамот Міністерства освіти України та обласного й районного відділів освіти, а це робота в с. Макішин Городнянського району (початок трудової діяльності). Саме тут зустріла свою долю, народила донечку Оленку. А потім – рідний край: Височанська ЗОШ І – ІІІ ст. і праця вчителем хімії, організатором позакласної роботи, заступником директора з трудового навчання.

Вихід на пенсію був для неї кардинально новим етапом життя, вона повністю віддалася літературній праці.

З-під її пера вийшло 6 поетичних збірок з глибоко символічними назвами: "Іду через літа в надії..." (2003р.), "З глибин весни" (2005р.), "На крилах часу" (2007р.), "Барви моєї тиші" (2008р.), "На побачення" (2009р.), "Пізнні обжинки" (2011р.).

Тематика поезій Ніни Василенко багатогранна, її цікавить все – життя сучасної молоді й політичні негаразди, проблема збереження природи і доля села, моральні аспекти життя і громадянська позиція сучасників.

Починає читати свої поезії – і лине слухач у "весну, що прибралась вишневим цвітом", "на знайому стежинку, що в дитинство веде", "в еру вальсу", "в осінню хвилю хризантем". А слухають її і дорослі, й діти і в стінах рідних Хорошоозерської та Височанської шкіл, та й у сусідній Сосниччині вона бажаний гість. Чекають на зустріч з нею педагогічний і учнівський колектив Великоустівської ЗОШ І – ІІІ ст., де працюють її вихованці: автор цих рядків та директор школи Віктор Григорович Кравченко, працівники літературно-меморіального музею О.Довженка – осередку культурного життя району.

Віриться, що ще не одне покоління буде зачитуватися її творами.

*Що буде ще? –
Ще буде впевненість...
Потреба віри в себе і в свій час,
Проб'ється ще з буденності завзяття,
Щоб голос мій не встигав не вгас.*

Тож з ювілеєм Вас, любя Ніно Тимофіївно!

Валентина МОВЧАН,
вчитель Великоустівської ЗОШ І – ІІІ ст.
Сосницького району

ГОРДЖУСЯ

ЛЮДЬМИ

Чи скажеш інакше, коли взяти до уваги таких вічних воїнів, як полковник у відставці Володимир Миколайович Шишков? Наші ветерани війни – та й керівництво земляцтва давнішого призову – пам'ятають, як у святкові дні в офісі з'являвся кремезний, не дуже говіркий навіть після трагічних фронткових ста грамів чолов'яга, як впевнено судив про минулі ратні події і сьогодні, а коли сухенький, мов опеньок, земляк із того ж Новгород-сіверського закутка Іван Макаренко дивувався своєю незвичайною грою на поперечній пилці, лише поглядом підтримував його.

А ще чимало хто знав, що Шишков мало не щодня купується на набережній у зимні дні в рідній Десні, а тому часом і не з'являється на засіданнях об'єднання. І раптом активний ветеран чомусь зник із поля зору земляків. А це ось знову озвався, признався з болем у словах, що не до купань нині, що випадково поламав руку і мусить нудьгувати в рідних стінах, як колись у армійському шпиталі. Зате пообіцяв згадати бодай штрихи своєї бойової юності. Що з того вийшло – читайте в цій оповіді...

Моє дитинство було напівсирітським – батько помер в 1934 році. Але таки зумів закінчити десятирічку. А тут війна, німці пруть на Новгород-Сіверський. То ми з другом утекли 19 серпня в тил, мав я при собі 15 карбованців. Біля двох

тижнів жили в евакопунктах Курська, Воронежа та й намислили вернутися додому. А тут повідомлення – наше місто 26 серпня захопили окупанти. Куди подітися? І вирішив я добиратися до Сизрані, де жила евакуйована родичка. Здерся на станції Рязьк на дах вагона, прив'язався паском до труби – і в дорогу. А через деякий час дощ урипіжив. Довелося залазити у вагон. Так і дістався до Сизрані. Пішов працювати у колгосп, а в лютому 1942 року взяли мене в армію. Далеко не везли – там же було училище малих танків. Почав я проходити ази володіння грізною технікою, а в грудні перевели мене в училище самохідної артилерії. Фронти були ненажерливими, тому й наше училище не давало особливих знань – уже в березні 1943 року випустили нас лейтенантами й розкидали по військових частинах, де нарешті ми й побачили, що таке грізні САУ.

Потрапив я в село Тарасівку під Москвою. В полку став ад'ютантом командира. А самохідні артустановки отримували в Горькому, Свердловську й Челябінську. Невдовзі в нашому полку було вже 17 одиниць бойової техніки – танк командира полку та чотири батареї САУ. Ми готувалися до боїв серйозно. І коли 5 червня почалася героїчна Курська дуга, наші самоходки відіграли в перемозі чималу роль. Про ту битву написано багато, тому не буду вдаватися до повторів. Зупинюся лише на двох пам'ятних подіях. Одного дня мене прийняли в комсомол. Було це просто на полі бою. Зібрали нас біля самоходки і почали промови. А тут ворожий обстріл. Довелося закінчувати ритуал у бойових машинах. А через деякий час сталася біда.

Десь після 12 липня ми з старшим лікарем полку Розою Маратовою пішли в тил отримувати додатковий пайок. А тут мінометний обстріл. Одна з мін рвонула майже поруч, ми попадали. Я відчув тупий удар у живіт. Коли ж прийшли до тями, зрозуміли, що обоє поранені. Ворожий осколок впився Розі в шию, мені ж потрапив у антапку офіцерського пояса й не розвернувся живіт. Тож ми обійшлися легким пораненням.

Затим почався наступ. Наш полк звільняв Глухів, Кролевець, Конотоп, Бахмач, Ніжин. Використавши моторесурс, мусили передати САУ на ремонт, самі ж розташувалися в селі Пашківка Ніжинського району. Згодом було переформовування під Моск-

вою, в результаті чого я став командиром танка Т-34. Довелося добряче попопріти, вивчаючи нову грізну машину. Лише в кінці жовтня наш ешелон вирушив на Воронежський фронт.

На станції Ніжин ледве не сталася біда. Солдати натягали у вагон паклі, і під час стоянки вона загорілася. Я ледве вискочив у двері серед останніх, залишивши на місці одяг та пістолет. А в цей час наш ешелон спішно розтягували, бо поруч стояли десятки вагонів із боеприпасами. А коли б вогонь переки-

нувся туди?.. Дісталися до станції Бобрин, далі переправа через Десну, пором через Дніпро. І почалися бої за Київ. Маршем дісталися до Пущі, з боями дійшли до Чапаєвки, звільнили Хотів. Звільнили Київ, а тут наказ командуючого 3-ї танкової армії Рибалка іти на Фастів. Звільнили

вночі це місто й рушили далі. Вранці були в селі Жирівці.

Далі знову був важкий бій, наша 25 танкова дивізія зупинила ворожий контрнаступ. Героїчний подвиг звершив наш командир взводу лейтенант Фомічов, який знищив кілька ворожих танків і почавив чимало автомашин, за що одержав звання Героя. На жаль, померло. А нам довелося відступати до Фастова, знову гнати окупантів, звільняти села Ястребенки, Ястребню, де загинув мій водій, а я дивом врятувався, відійшовши за хату, де рили окоп. Далі були Брусилів, Кочерів. У Мартинівці почали маскувати танки соломомою. Я поліз по неї на хату й несподівано впа, поламавши ногу. Довелося лягати в шпиталь. Після одужання відвезли мене до Москви, а звідти в Київське самохідно-артилерійське училище, яке закінчував у 1943 році.

Після війни довелося послужити в 15 армійських гарнізонах. Аж у 1969 році вийшов у відставку в званні полковника. Та де б не бував, ніколи не забував бойових друзів – бо саме вони були ровесниками моєї юності. Так чи інакше згадував про них і на зустрічах ветеранів із школярами та іншими громадянами Києва, і в повсякденній роботі у ветеранських організаціях. Бо вважаю, що треба залишатися в строю до кінця, розповідати новим поколінням про трагічну славу тих, кому випало захистити рідну землю від ворога.

Що ж у підсумку? Маю купу різних нагород. Маю свій славний "колгосп" рідні, десь 18 дітей, внуків, правнуків. Маю купку друзів, інші відійшли у кращий світ. Маю славне Чернігівське земляцтво, до якого навідуюся, як до рідного дому. І так само, як десять років тому, кортить зануритися в голубі води Десни біля білих круч рідного княжого Новгород-Сіверського та й знову відчутти в собі молодечі сили. Але це вже тільки мрія...

Володимир ШИШКОВ,
полковник у відставці, учасник ВВв

З у с т р і ч

з легендою світового спорту

Члени Коропського осередку зустрілися з легендою світового спорту, заслуженим майстром спорту, суддею міжнародної категорії, дворазовим Олімпійським чемпіоном 1964 і 1968 рр., чемпіоном світу періоду з 1963 по 1970 роки полковником Леонідом Жаботинським, напередодні дня його народження. Супроводжував відомого олімпійця його старший син Руслан Леонідович.

Леонід Іванович народився в 1938 році в селі Успенка Краснопільського району Сумської області. Коли йому виповнилося дев'ять років, сім'я переїхала жити до Харкова. В цьому місті він закінчив педагогічний інститут, потім Одеське військово-артилерійське училище, згодом аспірантуру Київського інституту фізичної культури, де успішно захистив дисертацію.

До цього часу не спадає зацікавленість зі сторони підростаючого покоління, студентів, видатних діячів мистецтва і культури та простих людей до цієї легендарної особистості.

Про Леоніда Жаботинського створено багато фільмів, написано книг і статей. Він – почесний громадянин двох міст: Суєца (Єгипет) і Запоріжжя (Україна).

Леонід Жаботинський автор ряду книг статей, спогадів. В книзі "На вершині Олімпу" в главі одинадцятій є розділ "Зустріч через сорок років" – розповідь про те, як в далекому 1965 році в столиці Австрії Відні до нього звернувся спортивної статури 17-річний юнак за автографом. Це був Арні Шварценеггер. Леонід Іванович побажав хлопчині бути сильним і відомим на весь світ. Звичайно, наш земляк не міг знати, що цей юнак згодом стане чемпіоном світу з культуризму, відомим кіноактором, зіркою Голлівуду, кумиром мільйонів хлопчаків. Вдячний Арнольд, коли вже став губернатором штату Каліфорнія, запросив до себе Леоніда Івановича в якості гостя. Він це запрошення реалізував із задоволенням.

Між генералом Анатолієм Карацюбою та Леонідом Жаботинським відбувся обмін думками щодо фізичного виховання молодого покоління, використання досвіду досвідчених спортсменів у фізичній підготовці правоохоронців, їх загартованості. Обговорені інші злободенні питання.

Від імені керівництва земляків Анатолій Карацюба побажав імениннику здоров'я, щастя, добра і нових творчих успіхів.

Зі свого боку Леонід Жаботинський вручив Анатолію Карацюбі свою книжку "На вершині Олімпу".

Сергій КОВТУН

Він був старшим за нас, тих, хто закінчив перший клас у 1941 році. Кажуть, що вчився в нашій школі № 1. Чудово знав німецьку мову. Був фізично розвинений. Тоді старшокласників активно готували до оборони.

Козелецький "Штірліц"

З початком війни старші хлопці були мобілізовані в армію, ми ж були віддані на волю долі. Коли прийшли окупанти, дехто з молодиків пішов у сторожі. Їх відразу прозвали "гівістами", а ми, малолітки, дізнавшись, що їм видали браковану зброю, не пропускали можливості поглузувати із землячків.

Та ось несподівано з'явився наш кумир. Щоправда, у німецькій військовій формі. Невже продався? Ми свистіли вслід, коли він часом прогулювався по нашій вулиці до самої річки. Завжди спокійний, він не реагував на наші глузування. З його холодно-го обличчя не можна було зрозуміти, які думки бродять у голові, про що роздумує молодик.

Так проминули місяці окупації. Нарешті наші війська почали визволяти й Україну. Дійшли й під Козелець. Останні німецькі служби поспіхом втікали з міста, панічно переправлялися по наплавному мосту через річку Остер. Незвичайний юнак теж зник. Говорили люди, що бачили його з товстим портфелем у руці, що пішов на зустріч із партизанським командуванням і десь там зник...

Повернувся до рідного міста вже після визволення. Ми, хлопчакі, побачили його лежачим на підводі, одягненим у цивільне вбрання, але вже мертвим, у супроводі групи дядьків-партизанів. Вони ж швидко викопали яму в садибі Каролінських (тепер Строганових). Якийсь командир сказав

на прощання, що втрачено героя, який виконував важливі завдання в тилу й загинув за Батьківщину. Пролунав трикратний прощальний салют.

Так і відійшли ті події в небуття. На жаль, донині мені не відомо, чи перепоховали прах юнака, відданого землі під партизанські салюти, чи знають про нього в нинішній гімназії № 1, чи ходять по землі його рідні. А він же донині живе в моїй пам'яті – спокійний, незворушний, впевнений у собі. Як той Штірліц із відомого кіносеріалу.

Василь САВЧЕНКО

Вдячність за дарунок

Вже багато років на центральній вулиці Сосниці знаходиться невелика одноповерхова будівля, яка була зведена в минулому столітті та належала місцевому священнослужителю.

Більше 45-ти років в ній знаходиться районна дитяча музична школа, яка готує майбутніх співаків, хорових диригентів, виконавців гри на музичних інструментах. Нещодавно на її фасаді з'явилася пам'ятна дошка, яка говорить про те, що школі присвоєне ім'я Марка Федоровича Полторацького – видатного хорового диригента, оперного співака, музичного діяча, уродженця Сосниці. Він був талановитою, непересічною особистістю, прекрас-

ним педагогом, чудовим співаком, засновником Санкт-Петербурзької хорової капели (нині капела імені Михайла Глінки).

Присвоєння імені школі та відкриття пам'ятної дошки стало

можливим завдяки зусиллям столичного Чернігівського земляцтва і, зокрема, його Сосницького відділення під керівництвом Олексія Ореховича, який згуртував біля себе справжніх однодумців – професіоналів, що вболівають за відродження культурної спадщини рідного краю.

Аліна ПОДА,
директор Сосницької дитячої
музичної школи ім. М.Ф. Полторацького
Фото Володимира КУРИЛЕНКА

Ця жінка незвичайна.
І не тільки своєю внутрішньою
красою, душевним теплом,
який випромінюють її очі.
У неї було особливе призначення
на цій землі, яке вона
виконала з честю. На це
вистачило мужності і сили.
А рishучості їй не позичати.
Ви спитаєте, хто вона?
Налаштуйтеся прочитати
історію, варту, можливо,
цілого роману.

М'я їй на сьогодні звучить дещо архаїчно – Меланія. Бо народжена вона в день Меланії – 13 січня. А 2012 року їй виповнилося 100! Отаку ювілейну дату зустрічає Меланія Іванівна Наталенко, що, погодьтеся, є на сьогодні неабиякою подією. За ці 100 років скільки вона всього бачила-перебачила, радість і сум переплелися в її нелегкій, сповненій цікавих перипетій долі.

Вона майже все пам'ятає, розказує бачене і пережите, і відлітають її думки в передвоєнний, коли вона в Ічні завідувала РАЦСом, установою, яка безпосередньо підпорядковувалася НКВС. На її плечі було покладено велику відповідальність за різноманітні документи всього району – від реєстрації шлюбів і підготовки потрібних довідок до збереження історичних архівів. Роботи вистачало, але вона сумлінно виконувала свої обов'язки.

Почалася війна, яка своїм чорним крилом черкнула й Ічнянську землю. Провела чоловіка на фронт. У тій будівлі, де раніше жила із чоловіком, вже жити із маленьким сином не наважувалася, пішла до матері. Та ледь не щодня навідувалася до своєї хати, ніби щось передчуваючи. Одного разу вона застала там тільки руїну.

Пізніше їй розказали, що в саду були замасковані наші зенітки, які прикривали відхід відступаючих частин Червоної армії. При появі ворожих літаків зенітки відкрили по них прицільний вогонь. А ті розвернулися, почали скидати бомби і бити прямою наводкою. Біля розбитих зеніток лежали поранені і вбиті. А одна бомба влучила прямо в хату, знищивши її дотла.

Після відходу Червоної армії над Ічнею запанувала тривожна тиша. Німці от-от мали увійти в місто. До Меланії Іванівни прийшли співробітники відповідних служб і наказали чекати транспорт, який мав відвезти документи у надійне місце. Але спливали години, а машини все не було. Вже значно пізніше

вона дізнається, що всі ці працівники, не доїхавши до місця, загинули.

І тоді жінка вирішує рятувати папери сама. Побачивши знайомого водія Івана Бараненка з машиною, вона кинулася до нього по допомогу. На щастя, той не відмовив. Завантажили найважливіше. Але всього не візьмеш. Тож Меланія Іванівна і тут не розгубилася – розмістила ящики з документами у якийсь ямі, замаскувавши зверху всім, що трапилося під руку. Ніхто й не здогадається, що там щось є. Разом з Іваном вони дісталися машиною її хати і поклали решту паперів під піччю, яку замурували і забілили. Отже, всі сліди стерто. Та все ж лишалися побоювання, що хтось міг видати її. Тож Меланія переховувалася, де тільки могла. Коли тривоги вляглися, повернулася до матері і маленького синочка Володимира, якому виповнилося лише кілька місяців.

Згодом почалася окупація, допити в комендатурі, пропозиції до співробітництва. Але вона таки вистояла до кінця.

Проминула Вітчизняна війна, яка стільки невинних життів забрала, що не лічити. Коли Ічні звільнили, Меланію Іванівну знову викликали у той самий будинок, який вона запам'ятала на все життя. Детально розпитали, де документи, архів, що вона робила під час окупації. Все було збережене. І після цього знову запропонували їй працювати на тій самій посаді. Вона з радістю погодилася і після війни протягом кількох років

працювала там завідувачою ЗАГСом.

Ічня поступово відроджувалася, налагоджувалася промисловість. Родина Наталенків, на щастя, у повному складі знову зажила у колишній, уже відбудованій хаті. У подружжя народився ще один синок – Віталій.

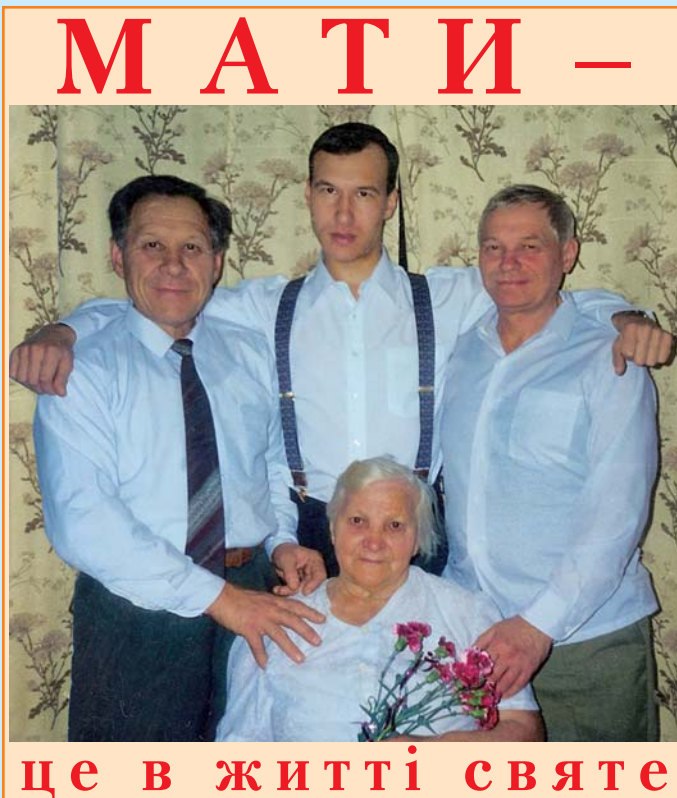
Досить успішно склалася доля обох братів, які зараз мешкають у Києві. Віталій працює на посаді голови гаражно-будівельного кооперативу. Володимир, якому довелося також розділити з матір'ю тяжкі повоєнні роки, закінчив музичне училище, а потім консерваторію. Був керівником оркестру і ансамблю пісні і танцю прикордонних військ. Та доля знову повернула його на якийсь час в Ічні, де працював директором музичної школи. Потім Прибалтика, а пізніше Ялта, де зараз живе його син Ігор. І що дивовижно, саме цей онук Меланії Іванівни став

тією ниточкою єднання з вищими силами, які колись врятували її і сина. Ігор закінчив духовну семінарію і академію, навчався в Женеві. Так не переривається сув'язь поколінь, і в онуках відлунюється велика вдячність долі за збережені життя.

Все життя Меланію Іванівну супроводжували якісь пригоди, ніби вже на роду їй написано ступати по краю прірви. Та вона вистояла.

Розповідь про дивовижну жінку-ічнянку, яка відзначає свій сторічний ювілей, на цьому не завершується, можливо, ще не раз цікаві пригоди її життя змусять взятися за перо. Хай здравиться Меланії Іванівні, хай не згасає яскравий промінь її душі і серця!

Олексій ПАВЛЕНКО,
заслужений працівник
сільського господарства

М А Т И –
Ц Е В Ж И Т Т І С В Я Т Е

Під крилом "Київметробуду" відбулося зібрання ветеранського осередку земляцтва, присвячене Дню захисника Вітчизни. Ця подія відбулася завдяки господареві, заступнику голови Коропського відділення, голові об'єднаного профспілкового комітету "Київметробуду" Володимирові Жижкуну.

С В Я Т О ветеранів

Свято проходило у дружній атмосфері під головуванням керівника ветеранського осередку Сергія Кудіна.

Із ветеранів були присутні Володимир Хільчевський, Юрій Півень, Микола Лойко, Микола Савченко, Микола Шелест, Володимир Будьонний, Василь Широков-Паличка, Олександр Гусак із дружиною. Крило воїнів-інтернаціоналістів представляли Петро Катіман, Іван Остапенко, Володимир Ремес, Віктор Шульга, Сергій Ковтун, Василь Тройна, Володимир Шурхало, Віктор Шульга, Сергій Хархун та інші. На збори завітали керівники земляцтва Тетяна Літошко, Володимир Пушкар'юв, головний редактор газети "Отчий поріг" Леонід Горлач, Тетяна Синякова.

Відкрив засідання ветеранів Сергій Кудін, який привітав усіх із святом та подякував Володимирові Жижкуну за гостинність. Далі він запропонував пом'янути хвилиною мовчання ветеранів, які відійшли від нас у 2011 році: Миколу Купченка, Василя Красулю, Миколу Савченка, Володимира Рожка, Миколу Дмитерка, Миколу Івановича та Миколу Васильовича Туделів. Після цього надав слово Володимирові Пушкар'юву, який також всіх поздоровив із святом і зазначив, що приємним є те, що за столом зібралися воїни Великої Вітчизняної війни та воїни-інтернаціоналісти, учасники бойових дій на території інших держав. Потім він згідно з рішенням Ради земляцтва нагородив подякою Чернігівського земляцтва Володимира Шур-

хала, Віктора Шульгу, Анатолія Федосенка. Далі Сергій Кудін від імені афганської спілки нагородив подяками за патріотичне виховання молоді Івана Остапенка та Володимира Ремеса. Після цього слово для при-вітання ветеранів взяла Тетяна Літошко, яка має безпосереднє відношення до встановлення дати Дня захисника Вітчизни, оскільки саме вона готувала відповідний Указ Президента України Леоніда Кучми. Вона побажала усім здоров'я, щоб через рік знову зібратися усім колективом і подарувала господареві Володимирові Жижкуну книгу пам'яті України.

Після цього Сергій Кудін запропонував присутнім згадати якісь цікаві випадки із бойового життя, щоб познайомитися ближче. Першим виступив Володимир Будьонний, який згадав про минуле життя України і підняв чарку за перемогу у Великій Вітчизняній війні. Далі виступив учасник подій на Кубі Іван Остапенко, який згадав про неоціненний вклад жінок під час війни і запропонував свій тост саме за жінок. Володимир Хільчевський подякував за такі зустрічі, де є можливість побачитися із бойовими колегами та поспілкуватися і наголосив, що в Україні вкрай необхідно починати наводити порядок. До цього його спонукало перебування поблизу Дніпра у селі Ясного-родка, де була переправа під час війни, де він брав участь у бойових діях. Його не пустили на берег річки та на ті місця, де ступала колись його нога, зазначивши, що ця земля і річка вже приватизовані. Володимир Хільчевський не може зрозуміти, як посміли зробити приватним берег Дніпра та його води, які є символом України. Інші ветерани Великої Вітчизняної війни вітали усіх із святом і розповідали цікаві епізоди з свого бойового життя. Воїни-інтернаціоналісти у свою чергу згадували про бойові будні у Афганістані та інших державах, засуджували війну як злочин проти людства.

А Віктор Шульга на кінець свого вітання заспівав чудову українську пісню, яка усім відразу ж підняла настрій.

Наприкінці засідання Сергій Кудін подякував усім за участь у дійстві та запропонував зробити гуртову фотографію на пам'ять.

Леонід РУСИЧ
Фото автора

Чорний березень 1943-го

У березні наступного року виповниться 70 років трагедії в Корюківці, рівних якій не знайти в усій історії II-ї світової війни. І цілком сучасним став Указ Президента України про гідне пошанування жертв фашистського терору. Добре, що до цієї справи долучилися обласна та районна влада, наше Корюківське відділення столичного земляцтва. Зокрема, ми видали ще до 60-річчя трагедії книгу "Корюківка – наш біль і любов". Нині земляки займаються підготовкою нового, далеко повнішого видання, у якому спробуємо назвати

поіменно всі шість тисяч прізвищ беззвинно закатованих корюківчан.

Але напрошується й таке: чому б нам не пошанувати таким же чином і закатованих земляків інших населених пунктів – Чернігова й Ніжина, Єліного й Козар, Пісок та Горлівки, інших розтерзаних сіл? Наша земляцька громада зусиллями районних відділень здатна звершити цей акт пам'яті. Заради сучасного й майбутнього. Щоб ніщо й ніхто не забулося.

Василь УСТИМЕНКО

Березнева присвята моїм любим дівчатам

Сьогодні в земляцтві свято,
І чуюся я молодим.
Несу я квіти дівчатам,
Подругам моїм дорогим.
В знайому заходжу кімнату,
Де чується щебіт весни.
Несу я квіти дівчатам,
Освятчені в росах Десни.
Щоб знову минуле згадати –
І лагідне слово, і сміх..
Несу я квіти дівчатам,
Найкращим за всіх.
І сам почуваюсь крилатим
Від дотику слова й руки.
Несу я квіти дівчатам
І віршів душевні рядки.
– З весною вас, милі дівчата! –
Моя вишумовує кров.
Несу я квіти завзято,
Як спалах надії й любов.

Петро МЕДВІДЬ,
полковник у відставці

МАТИ

Уляні Іванівні Ткаченко

Коли помирає мати,
півсвіту дітям згаса.
І ласка втікає з хати,
холоде її краса.
Коли помирає мати,
до Бога душа відліта,
аби із небес сіяти,
неначе бджола золота.
Коли помирає мати,
пам'ять святу залиша,
яку у дітей не забрати.
Безсмертна людська душа!

Леонід ГОРЛАЧ

Цінуймо МИТЬ

Ми завжди в русі, в клопотах,
тривозі,
І час летить, як пущена стріла.
Його спинить ніхто із нас не в змозі,
Рясний він на замрії і діла.
Летять роки, мов лебеді у вирій,
Та їм назад немає вороття.
Хвилина... день... і знову рік позаду
Як спалах, ти, величносте життя.
Крокує рік новий. Вже він господар.
Вчорашній день – історія нова.
Життя минуле не почнеш спочатку.
Сьогодні треба душі рятувать.
Цінуймо день, дарований Всевишнім,
Цінуймо мить, як скарб,
що віднайшли.
І в серці збережем добра промінчик,
Щоб світлий слід лишити на Землі.

Антоніна ГАВРИЛЕНКО,
член Коропського осередку

На дошці оголошень шофер молоковоза Махтей прочитав:
"15 травня о 19-й годині буде лекція на тему "Про жука-шкідника-колорада та хімічну боротьбу з ним у сільському господарстві. Явка всіх мешканців села обов'язкова".

Шофера Махтея, цього метикуватого чоловіка, який полюбляв щось утнути, аби себе показати, не так цікавила лекція, як одне каверзне запитання.

Після виступу лектор звернувся до присутніх:

– Які будуть запитання?

У залі запанувала тиша. І тут підводиться Махтей (він завжди

сідав у першому ряду навпроти трибуни) і, підкрутивши вуса, каже:

– У мене є одне, таке собі малесеньке запитаннячко. Скажіть, шановний добродію, що то значить "Фаргелет"?

Лектор спочатку зніяковів. Не знав, що відповісти. Потім, дивлячись на шофера зверхньо, сказав:

– Не що, а хто? Точно не скажу, в якому саме столітті жив цей видатний німецький хімік Фаргелет. Знаю тільки одне – в сільському господарстві (що стосується отрутохімікатів) його праці мали неабияке значення. Зокрема, стосовно всяких там шкідників – бурякових довгоносиків, гусені, то він їх силу-силенну потруїв новонайденими хімікатами.

Лекція закінчилась.

А десь через місяць з райцентру прибув інший лектор, бо в селі не все було гаразд із тваринництвом, особливо з приплодом молодняка.

Лекція, треба сказати, пройшла на висоті. Лектор сипав прикладами і фактами, порівнював тутешні тваринницькі справи

з передовими; доводив, як домогтися стопроцентної ліквідації яловості худоби, які для цього потрібні комбікорми... Які бугаї...

Захоплений темою, а ще більше собою, оратор навіть не помітив, що не вкладається у регламент. Наприкінці лекції шофер Махтей знову просив слова.

Лектор невдоволено глянув на нього:

– У чому справа?

– По-перше, регламент, – посміхнувся шофер. – По-друге, скажіть, будьте ласкаві, що значить "Фаргелет"?

Лектор зніяковів. Не знав, що

відповісти. В клубі засміялись:

– Вам же, діду, казали минулого разу. Хіба забули?

– Ні, не забув...

Лектор одразу зорієнтувався:

– Не знаю, хто вам що казав, але мені відомо, що Фаргелет – геніальний голландський скотар-ветеринар. Він боровся з яловістю худоби і, виявивши неабиякі здібності, домогся неабияких наслідків. Приплодів!

– Ні, – заперечив Махтей. – Ось послушайте-но, що скажу. Оце їду з райцентру, а біля пошти... Значить, коли їду туди – читаю "Телеграф". Коли ж їду назад, то вже читаю "Фаргелет".

Махтей лукаво підкрутив вуса, задоволено подивився у зал і, засміявшись, додав: "Ох, і кумедія з оцим фаргелетом!"

Василь КОСТЮК

Від редакції: друкуючи гумореску Василя Костюка, долучаємо своє вітання з нагоди ювілею шановному землякові, людині справжнього іскрометного таланту.

ФАРГЕЛЕТ

ОТЧИЙ ПОРІГ

Шеф-редактор
Віктор ТКАЧЕНКО
Головний редактор
Леонід ГОРЛАЧ
Засновник: товариство
"Чернігівське земляцтво"
в м. Києві

Газета зареєстрована Державним комітетом інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України 06.XI.2001 р.
Реєстраційне свідоцтво: серія KB №5594
Передплатний індекс 37630
Адреса редакції: 02606, Київ, Броварський проспект, 15, тел. 206-87-12
Електронна пошта: otporig@ukr.net

РЕДАКЦІЙНА РАДА:

В.В. Ткаченко, В.І. Авдеєнко,
Л.Н. Горlach (Коваленко),
А.Л. Курданов, Т.А. Літошко,
П.І. Медвідь, О.Ф. Орехович,
Ю.А. Русанов, М.М. Ткач,
В.В. Пушкар'юв, В.Є. Устименко,
М.І. Халимоненко.
За достовірність фактів, точність імен та прізвищ, географічних та історичних реалій відповідають автори публікацій.

Передрук тільки з відома видання. Рукописи не рецензуються і не повертаються.

Літературний редактор Леонід Коваленко.
Комп'ютерний набір Леонід Коваленко.

Верстка, дизайн Оксана Кисленко.

Надруковано та зверстано на замовлення товариства "Чернігівське земляцтво" в м. Києві у КП "Редакція журналу "Дім, сад, город".
Тираж 1000.